

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
(Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

АТ «ПУМБ»

info@fuib.com

Про виконання вимог Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки

Міністерство фінансів України згідно з листом Акціонерного товариства «Перший український міжнародний банк» (далі – Банк) від 18.09.2024 № КНО-09.3/1 щодо виконання вимог Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки CRS (далі – Загальний стандарт звітності CRS) у межах компетенції повідомляє.

Статтями 6 та 19 Конституції України передбачено, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповіді, викладені у цьому листі, ґрунтуються на положеннях Податкового кодексу України (далі – Кодекс), Порядку застосування Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26.05.2023 № 282, зареєстрованим Міністерством юстиції України 29.06.2023 за № 1090/40146 (далі – Порядок застосування CRS), та коментарів до Загального стандарту звітності CRS. Терміни, що використовуються у цьому листі, застосовуються у значеннях, наданих їм Кодексом та Порядком застосування CRS.

1. Щодо визначення власників Рахунків за договором про спільну діяльність та Рахунків за договором управління майном як у контексті положень Багатосторонньої угоди CRS, Загального стандарту звітності CRS та Порядку застосування CRS, так і згідно вимог Угоди FATCA:

1.1. За якими критеріями Банк може встановити, що оператор є лише представником інших учасників (інвесторів) за договором про спільну діяльність, а управитель майна є тільки представником установника за договором управління майном? Такий висновок має бути зроблений виключно зі змісту відповідних договорів про спільну діяльність та договорів про управління майном?

Чи все ж таки Банк як підзвітна фінансова установа має вчинити додаткові дії належної комплексної перевірки, наприклад, отримати інші підтвердні документальні докази або документ самостійної оцінки для встановлення того факту, що оператор за договором про спільну діяльність та управитель майна за договором управління майном діють лише як представники і, відповідно, не можуть ідентифікуватися як власники Рахунків за договором про спільну діяльність та Рахунків за договором управління майном?

Для надання відповіді на це питання потрібно визначити, яка особа чи особи є власником (власниками) рахунку. Для цілей Загального стандарту звітності CRS власником може бути або фізична особа або Організація. Якщо власників декілька, усі вони вважаються співвласниками фінансового рахунку, водночас у звіті про підзвітні рахунки інформація щодо рахунку подається стосовно кожного співвласника так, ніби йому належить цей рахунок повною мірою.

У листі Міністерства фінансів України від 14.08.2023 № 44010-09-10/22190 надано загальні умови для визначення власника рахунку у ситуації, у якій особа може діяти від імені інших осіб. Проте кожен окремий випадок потрібно аналізувати окремо з огляду на фактичні обставини.

Відповідно до п. 7 підрозділу 6 розділу II Порядку застосування CRS, термін «Організація» означає юридичну особу або правове утворення, такі як корпорація, партнерство, траст або фонд. Як неодноразово зазначав Мінфін, Організацією є будь-яке правове утворення незалежно від організаційно-правової форми (тобто все, що не є фізичною особою).

Отже, у випадку наявності договору про спільну діяльність Банк визначає:

(1) Чи сама спільна діяльність є Організацією та відповідно Власником Рахунку;

(2) Якщо ні, то чи є оператор за договором про спільну діяльність єдиним власником рахунку? Або ж чи є певні чи усі учасники спільної діяльності співвласниками рахунку?

Відповідно до п.п.14.1.141² п.14.1 статті 14 Кодексу партнерство – це об'єднання двох або більше осіб, створене відповідно до законодавства іноземної юрисдикції на підставі або відповідно до договору для ведення діяльності з метою отримання прибутку або досягнення іншої спільної мети. Згідно зі статтею 1130 Цивільного кодексу України за договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законіві. Отже, спільна діяльність за правовою природою є подібною до партнерства, хоча відповідно до

Кодексу термін «партнерства» стосується об'єднань осіб, створених згідно із законодавством інших юрисдикцій.

Банк має право розглядати спільну діяльність Організацією для цілей CRS, якщо це не суперечить підходу, який застосовується Банком відповідно до законодавства у сфері протидії легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом, тобто якщо Банк вважає клієнтом саме спільну діяльність як окремого суб'єкта, а не оператора за договором про спільну діяльність.

Водночас, оскільки чинне законодавство прямо не прирівнює спільну діяльність до партнерства, Банк повинен визначити, хто є власниками рахунків, з огляду на суб'єктів, які є або можуть бути клієнтами Банку. Відповідно до частини другої статті 1131 Цивільного кодексу України умови договору про спільну діяльність, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їх **участь у результатах спільних дій та інші умови визначаються за домовленістю сторін**, якщо інше не встановлено законом про окремі види спільної діяльності. Отже, **договір про спільну діяльність є тим документом, який регулює права учасників спільної діяльності, зокрема щодо розпорядженням фінансовим рахунком**. Окрім договору Банк може аналізувати рішення учасників договору про визначення осіб, яким надається право відкриття рахунку та право розпорядження цим рахунком, що оформляється у формі довіреності (за наявності).

Сторони договору про спільну діяльність можуть вважатись співвласниками фінансового рахунку, якщо вони можуть впливати на рішення оператора щодо управління та розпорядження активами, розміщеними на рахунку, зокрема у разі наявності у них права підпису за рахунком. Якщо ж оператор спільної діяльності має право самостійно розпоряджатись рахунком на власний розсуд без додаткових вказівок від інших учасників договору, такого оператора можна вважати єдиним власником рахунку. І навпаки, якщо оператору для розпорядження рахунком потрібно отримати попереднє погодження від інших сторін договору про спільну діяльність, і без цього погодження, оператор не має право давати доручення щодо переказу коштів чи вчиняти правочини з використанням фінансового рахунку, власниками рахунку є усі особи, які мають право розпоряджатись рахунком.

Щодо договору управління майном звертаємо увагу, що управитель може вважатись єдиним власником рахунку, якщо згідно з умовами договору про управління майном він має право розпоряджатись фінансовим рахунком на власний розсуд без погодження його дій з установником управління. Якщо відповідно до договору управитель виконує вказівки установника управління або іншої особи, установник або ця інша особа вважається власником рахунку, а не управитель.

1.2. Якщо Банком буде встановлено, що співвласниками Рахунків за договором про спільну діяльність та Рахунків за договором управління майном мають вважатися всі учасники відповідного договору про спільну

діяльність, а за договором управління майном – як управитель майна, так і установник, то яким чином застосовувати критерії визначення таких рахунків підзвітними відповідно до пункту D(1) розділу VIII Загального стандарту звітності CRS (пункт 8 підрозділу 5 розділу II Порядку застосування CRS), а також американськими підзвітними рахунками згідно з підпунктом у) пункту 1 статті 1 Угоди FATCA?

Якщо Банк встановив два та більше співвласників щодо одного фінансового рахунку, то стосовно **кожного** власника рахунку потрібно застосовувати заходи належної комплексної перевірки (далі – НКП) **так, ніби він є єдиним власником рахунку.**

Якщо одним зі співвласників є фізична особа, потрібно встановити її статус податкового резидентства у тому ж порядку, що встановлений для фінансових рахунків, які належать фізичній особі, відповідно до правил розділів V або VI Порядку застосування CRS.

Якщо співвласник є Організацією, під час здійснення НКП застосовуються правила розділів VII або VIII Порядку застосування CRS.

Якщо хоча б один зі співвласників є резидентом Підзвітної Юрисдикції, у звіті про підзвітні рахунки додається щонайменше один запис «звіт про рахунок» з цим Власником Рахунку.

Для рахунків, власниками яких є Організації, застосовуються загальні правила визначення підзвітності: рахунок може бути підзвітним, якщо сама Організація є резидентом Підзвітної Юрисдикції та/або якщо її Контролююча Особа є резидентом Підзвітної Юрисдикції.

Тобто, якщо хоча б один із співвласників є резидентом Підзвітної Юрисдикції, або якщо хоча б один зі співвласників є Організацією з Контролюючою Особою (КБВ), яка є резидентом Підзвітної Юрисдикції, до звіту про підзвітні рахунки додається відповідний запис «звіт про рахунок» щодо такого власника рахунку.

Якщо рахунок є підзвітним для більше ніж однієї особи, у звіті про підзвітні рахунки потрібно створити окремий запис про рахунок стосовно кожного співвласника рахунку, для якого цей рахунок є підзвітним. Водночас у кожному звіті про рахунок елементи «Залишок на рахунок» (AccountBalance) та «Виплати (надходження) на рахунок» (Payment) заповнюються однаково так, ніби кожному з власників належить 100 % залишку на рахунок та всі доходи.

Аналогічний підхід застосовується під час здійснення НКП для виконання вимог Угоди FATCA, оскільки визначення «власник рахунку» в цій угоді є аналогічним визначенню терміна «власник рахунку» у Порядку застосування CRS.

1.3. Чи правильно Банк розуміє, що для визначення ознак приналежності співвласників Рахунків за договором про спільну діяльність та Рахунків за договором управління майном до активної чи пасивної нефінансової організації згідно з Багатосторонньою угодою CRS, або до активного чи пасивного нефінансового іноземного суб'єкта господарювання згідно з Угодою FATCA,

Банк має провести їх належну комплексну перевірку виключно у межах договорів про спільну діяльність та управління майном?

Чи все ж таки під час дослідження питання про приналежність співвласників Рахунків за договором про спільну діяльність та Рахунків за договором управління майном до активної або пасивної нефінансової організації (згідно з Багатосторонньою угодою CRS) або до активного або пасивного нефінансового іноземного суб'єкта господарювання (згідно з Угодою FATCA), Банк повинен враховувати і ті результати, які співвласники рахунків отримують поза межами відповідних договірних утворень, тобто зважувати і на результати іншої їх діяльності як самостійних суб'єктів господарювання?

Якщо Банк визначив, що власниками рахунку є дві та більше особи (фізична особа та організація), потрібно встановлювати статус НФО з урахуванням усієї діяльності цієї організації, а не лише діяльності, що здійснюється відповідно до договору про спільну діяльність або договору про управління майном, оскільки, як зазначено вище, спільна діяльність або правові відносини за договором про управління майном не є окремою Організацією, а тому не є власником рахунку.

1.4. Чи відповідатиме логіці Багатосторонньої угоди CRS, Загального стандарту звітності CRS та Порядку застосування CRS, а також положенням Угоди FATCA, відображення співвласниками у документах самостійної оцінки різних статусів, а саме:

- як активних нефінансових організацій (згідно з Багатосторонньою угодою CRS) та активних нефінансових іноземних суб'єктів господарювання (згідно з Угодою FATCA) у межах відповідних договірних утворень при відкритті Рахунків за договором про спільну діяльність та Рахунків за договором управління майном?

- як пасивних нефінансових організацій (згідно з Багатосторонньою угодою CRS) або пасивних нефінансових іноземних суб'єктів господарювання (згідно з Угодою FATCA) при відкритті інших рахунків для забезпечення власної господарської діяльності?

Ні. Якщо Банк вважає, що власниками рахунку є кілька осіб, а не спільна діяльність як окрема та єдина Організація, то статус співвласника як НФО повинен встановлюватись з урахуванням усієї діяльності відповідного співвласника.

1.5. Чи все ж таки Банк має виходити з того, що співвласники рахунків, не в залежності від того, які рахунки їм належать, – рахунки за договором про спільну діяльність або рахунки за договором управління майном, чи рахунки для забезпечення власної господарської діяльності, яка відокремлена від результатів діяльності у межах відповідних договірних утворень, можуть мати тільки один статус:

- або активні нефінансові організації (згідно з Багатосторонньою угодою CRS) та активні нефінансові іноземні суб'єкти господарювання (згідно з Угодою FATCA)?

- або пасивні нефінансові організації (згідно з Багатосторонньою угодою CRS) та пасивні нефінансові іноземні суб'єкти господарювання (згідно з Угодою FATCA)?

Так, див. відповідь вище.

2. Щодо критеріїв, за якими Банк може об'єднати нові підзвітні рахунки, відкриті після 01 липня 2023 року, в єдиний фінансовий рахунок:

2.1. Якщо для об'єднання нових рахунків одного клієнта у єдиний фінансовий рахунок буде обраний такий критерій, як обслуговування всіх нових рахунків одним менеджером, чи буде відповідати положенням Багатосторонньої угоди CRS, Загального стандарту звітності CRS та Порядку застосування CRS встановлення дворівневої моделі обслуговування одного клієнта, яка схожа з побудовою системи комплаєнс-контролю, коли на першому рівні за окремими договорами про надання фінансових чи нефінансових платіжних послуг, які укладені з одним клієнтом, будуть закріплені декілька різних менеджерів різних підрозділів Банку, але вони, окрім функціональної підпорядкованості своєму безпосередньому керівнику, будуть ще і підзвітні по всім питанням обслуговування клієнта одному працівнику, що знаходитиметься на другому рівні контролю, та матиме статус головного менеджера, за яким буде закріплений цей клієнт?

Ні, описаний підхід не забезпечує виконання критерію щодо наявності єдиного менеджера по роботі з клієнтом.

2.2. Чи будуть вважатися дотриманими вимоги для об'єднання нових рахунків одного клієнта у єдиний фінансовий рахунок, які передбачені Багатосторонньою угодою CRS, Загальним стандартом звітності CRS та Порядком застосування CRS, якщо замість присвоєння одного технічного номеру всім новим рахункам клієнта у одному розділі автоматизованої банківської системи зберігатимуться всі документи по всім рахункам клієнта, а саме: оригінали укладених з клієнтом договорів у електронному вигляді, скановані копії договорів, які були укладені з клієнтом у паперовому вигляді, матеріали юридичної справи клієнта, всі відомості та докази, зібрані під час проведення належної комплексної перевірки, зокрема оригінали документів самостійної оцінки, які подавалися клієнтом у електронному вигляді або скановані копії документів самостійної оцінки, які подавалися клієнтом у паперовому вигляді, що забезпечуватиме не тільки збереження документів, а ще можливість їх оперативного опрацювання для належного виконання функцій фінансового агента?

Ні, не будуть.

2.3. Які ще критерії об'єднання нових рахунків одного клієнта в єдиний фінансовий рахунок можуть бути запроваджені Банком, окрім тих, що перелічені у пункті 4 листа Міністерства фінансів України від 14.08.2023 № 44010-09-10/22190?

Банк не має права запроваджувати нові критерії, які не передбачені Порядком застосування CRS. Натомість Банк може деталізувати, як саме він забезпечує виконання критеріїв, передбачених законодавством.

2.4. Чи правильно ми розуміємо, що критерії об'єднання нових рахунків одного клієнта в єдиний фінансовий рахунок мають бути закріплені у внутрішніх нормативно-розпорядчих документах Банка?

Див. відповідь на питання 2.3 вище.

Заступник Міністра

Роман ЄРМОЛИЧЕВ